

آینده فرزندان ما را با هم میسازیم

جهت ارتباط با ما کلیک کنید

پشتیبانی لحظه ای محصولات

ورود به سایت مشق آنلاین

اینستاگرام مشق آنلاین

مشق آنلاین

شناسه نشر دیجیتال : ۱۳۴۶۶

مشخصات : کتاب دیجیتال با فرمت PDF

یادداشت

خرید و مشاهده مشخصات اثر به طور انحصاری در سایت:

MashghOnline.ir

ناشر دیجیتال مبتنی بر خط و مبتنی بر حامل های رایانه ای

نام کتاب : (درس اول فارسی کلاس پنجم ابتدایی)

ناشر : مشق آنلاین

صاحب اثر : سید امیر بنی طبا

شناسه ثبت : 397842

کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای وب سایت مشق آنلاین محفوظ است.

هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ یا انتشار تمام یا بخشی از این اثر را ندارد.

انتشارات مشق آنلاین دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به شماره ۱۰۶۵۸۶۹۲۹۷۱۱ و پروانه نشر به شماره ۱۳۴۶۶ میباشد.

متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از ناشران تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

نمادها و صلاحیت ها

مرور مطالب سال گذشته

فارسی کلاس پنجم ابتدایی

برنامه ی آموزش هفتگی و سالیانه ی دروس پایه ی پنجم ابتدایی در ۸۰۰ ساعت

توضیحات:

- هر یک درس فارسی در ۹ جلسه تدریس و ارزیابی می شود.
جلسه ی اول: تدریس در ۳۰ دقیقه + درست و نادرست و درک متن در ۱۵ دقیقه
جلسه ی دوم: واژه آموزی در ۲۰ دقیقه + روخوانی در ۲۵ دقیقه
جلسه ی سوم: نوشتاری املاء و نگارش در ۲۵ دقیقه + خواندن با لحن در ۲۰ دقیقه
جلسه ی چهارم: تصویر یا شعر خوانی و صندلی صمیمیت در ۴۵ دقیقه
جلسه ی پنجم: درک متن در ۲۰ دقیقه + املا ی آموزشی در ۲۵ دقیقه
جلسه ی ششم: ارزشیابی در ۴۵ دقیقه
جلسه ی هفتم: نگارش در ۴۵ دقیقه
جلسه ی هشتم: بخوان و حفظ کن در ۴۵ دقیقه
جلسه ی نهم: املا ی کلاسی در ۴۵ دقیقه
- ۲ جلسه آزمون و رفع اشکال هر درس جهت توجه به تفاوت های فردی می باشد.
جلسه ی دهم: آزمون هر درس
جلسه ی یازدهم رفع اشکال احتمالی با توجه به تفاوت های فردی

خلاصه ساعات تدریس و تمرین:

- مرور دروس فارسی سال گذشته در ۶ ساعت انجام می شود.
- هر درس فارسی در ۱۱ جلسه یا ساعت تدریس می شود. $۱۱ \times ۱۱ = ۱۲۱$
- هر درس آزاد در ۵ جلسه تدریس می شود. $۲ \times ۵ = ۱۰$
- ستایش در ۴ ساعت و نیایش در ۵ ساعت تدریس و ارزیابی و رفع اشکال می شود. $۵ + ۴ = ۹$
- مرور و تمرین دروس ترم اول با توجه به تفاوت های فردی در ۵ جلسه
- ارزشیابی ترم اول در ۵ ساعت
- مرور و تمرین دروس ترم دوم با توجه به تفاوت های فردی در ۷ جلسه
- ارزشیابی ترم دوم در ۵ ساعت
- توجه به نیازهای ویژه در ۱۲ ساعت

جمع تدریس سالیانه: $۶ + ۱۲۱ + ۱۰ + ۹ + ۵ + ۵ + ۷ + ۵ + ۱۲ = ۲۲۴$

به نام خداوند جان و خرد

جلسه ی ۱: فعل

یادآوری:

فعل: کلمه ای که انجام گرفتن یا روی دادنِ حالتی در زمان حال، گذشته یا آینده را نشان می دهد، به عبارتی مفهوم جمله با فعل کامل می شود و با نبود فعل جمله ناقص می گردد.

مانند شد، است، بود و ... همگی فعل هستند.

در جمله ی زهرا و فاطمه سال آینده به مشهد خواهند رفت، فعل خواهند رفت اگر از جمله حذف شود، جمله ناقص و نا مفهوم خواهد شد.

نشانه های فعل:

هر فعل سه نشانه دارد.

الف: انجام کار یا روی دادن حالتی ب: زمان ج: شخص

الف: انجام کار یا روی دادن حالتی را گویند.

ب: انواع فعل از نظر زمان:

فعل حال: کلمه ای است که انجام گرفتن یا روی دادن حالتی را در زمان حال نشان می دهد. مانند: امسال در پایه ی پنجم درس می خوانم. آنان دارند می روند. ما داریم می رویم.

فعل گذشته: کلمه ای است که انجام گرفتن یا روی دادن حالتی را در زمان گذشته نشان می دهد. مانند: او دیروز به مشهد رفت. قبلاً به آنجا رفته بودم. من به مشهد رفته ام.

فعل آینده یا مستقبل: کلمه ای است که انجام گرفتن یا روی دادن حالتی را در زمان آینده نشان می دهد. مانند: احمد سال آینده به کلاس ششم خواهد رفت.

ج: انواع فعل از نظر شخص: هر فعل شش ۶ شخص دارد.

۱. اول شخص مفرد مانند: دیدم	۱. اول شخص جمع مانند: دیدیم
۲. دوم شخص مفرد مانند: دیدی	۲. دوم شخص جمع مانند: دیدید
۳. سوم شخص مفرد مانند: دید	۳. سوم شخص جمع مانند: دیدند

مانند: می نویسم: کار: نوشتن زمان: حال شخص: اول شخص مفرد مت

جلسه ی ۲: فاعل

فاعل (نهاد):

فاعل یعنی کننده کار و واژه ای است که انجام کاری را در جمله به آن نسبت می دهیم.
مثال: سارا به مدرسه رفت فعل رفت را سارا انجام داده است، پس سارا کننده کار است.
بیش تر بدانیم:

انواع نهاد:

الف (نهاد آشکار (جدا): مثال: مریم به مدرسه رفت. مریم نهاد جدا (آشکار) است.

ب (نهاد پنهان: مثال: به مدرسه رفت او نهاد پنهان است.

ج (نهاد پیوسته: همان شناسه هایی هستند که به فعل می چسبند. مثال: به مدرسه رفتیم. (م) نهاد پیوسته است.

د (نهاد فاعلی: وقتی نهاد در جمله کاری انجام دهد فاعلی است. مثال: مریم به مدرسه رفت. کار رفت به مریم نسبت داده شده است و مریم نهاد فاعلی است.

ه (نهاد غیر فاعلی: وقتی نهاد در جمله حالتی را می پذیرد، غیر فاعلی است. مثال: مریم خندان است.

نکته اول: به نهاد غیر فاعلی مسندالیه می گویند.

نکته دوم: فعل های است / بود / شد / گشت / گردید / می شود / باشد و خانواده های این فعل ها، شخص فعل ها به اضافه منفی آنها نیستم / نشد / نگردید و ... فعل های ربطی هستند.

نکته سوم: فعل های گشت و گردید اگر به معنی گردش کردن و گشتن باشند فعل ربطی نیستند.

نکته چهارم: اگر فعل بود به معنی وجود داشتن باشد، دیگر فعل ربطی نخواهد بود و باید در معنای خود بودن باشد.

مثال: مادر در خانه بود مادر نهاد است، بود به معنی وجود دارد و فعل غیر ربطی است و جمله مسند ندارد. مادر خندان بود مادر مسندالیه است، خندان مسند است، بود فعل ربطی است.

نکته پنجم: معمولاً به کلمه ی قبل از فعل که در جملات با فعل ربطی و با پرسش (چطور، چگونه + فعل) به پاسخ می رسیم مسند می گویند.

مثال: هوا سرد است. هوا چگونه است؟ سرد است. هوا نهاد غیر فاعلی (مسندالیه) است. سرد مسند است، است فعل ربطی است.

جلسه ی ۳: اسم و صفت و ضمیر

اسم:

به کلمه هایی که با آن کسی یا حیوانی یا چیزی را نام می بریم، اسم می گویند.

برای نامیدن کسی: مانند: رضا، علی، فاطمه، زهرا

برای نامیدن چیزی: مانند: میز، دفتر، گل، کتاب

برای نامیدن حیوانی: مانند: شیر، خروس، شتر، گربه

برای نامیدن مکانی: مانند: همدان، تهران، کلاس، باغ

برای نامیدن مفهومی: مانند: شهادت، ایثار، ضرب، خوبی

ضمیر:

واژه ای است که به جای اسم می نشیند و از تکرار آن جلوگیری می کند.

دیروز حسین را دیدم و هدیه ای که برایش خریدم را به او دادم.

صفت:

کلمه یا گروهی از کلمات که در سال قبل یاد گرفتیم، معمولاً بعد از اسم قرار می گیرند و اسم را با ویژگی یا مفهومی همراه می کند.

مثال: زهرا گل زیبایی را به مادرش هدیه داد گل به صورت اسم + است، زیبایی صفت است

طریقه ی ساخت ترکیب وصفی (اسم + صفت) مثال: گل زیبا، دختر دانا.

طریقه ی ساخت ترکیب اضافی (اسم + اسم) مثال: گل من، کتاب زهرا.

راه های تشخیص اسم از صفت:

۱) به صفت (تر، ترین) اضافه می کنیم، اگر معنی داد، ترکیب وصفی است و اگر معنی نداد ترکیب اضافی است. مثال: گل زیباتر، زیباترین گل.

۲) بین اسم و صفت () را برداشته، به ابتدای ترکیب (این) و پایان آن (است) اضافه می کنیم، اگر معنی درست را داد، ترکیب وصفی است.

مثال: گل زیبا این گل زیبا است.

۳) بین موصوف و صفت (ی) اضافه می کنیم.

مثال: گل زیبا، گلی زیبا

۴) بین موصوف و صفت واژه ی (بسیار یا خیلی) بیاوریم، اما در ترکیب اضافه نمی شود.

مثال: گل زیبا، گل بسیار زیبا

انواع صفت:

(۱) صفت بیانی (صفت بیانی پسین):

صفتی است که به چگونگی و خصوصیات اسم مانند رنگ، جنس، شکل، حجم، مقدار، ارزش و ... می پردازد.

- الف (صفت بیانی ساده ب (صفت بیانی لیاقت ج (صفت بیانی فاعلی
د (صفت بیانی مفعولی ه (صفت بیانی تفضیلی تر و (صفت بیانی عالی ترین

الف (صفت بیانی ساده: صفتی است که خصوصیت موصوف را بیان می کند.

مثال: دختر زرنگ خصوصیت زرنگی را بیان می کند.

ب (صفت بیانی لیاقت: قابلیت موصوف را بیان می کند و از مصدر + ی ساخته می شود.

مثال: گفتن + ی = گفتنی

ج (صفت بیانی فاعلی: صفتی که موصوف خود را به شکل انجام دهنده ی کار توصیف می کند. صفت فاعلی با رابطه زیر ساخته

می شود:

* بن مضارع + ا = گوی + ا = گویا

* بن مضارع + _ نده = گوی + _ نده = گوینده

* بن مضارع + ار = پرست + ار = پرستار

* بن مضارع + ان = خند + ان = خندان

* بن مضارع + گار = ساز + گار = سازگار

* بن مضارع + گر = توان + گر = توانگر

* بن مضارع + کار = جوش + کار = جوشکار

* بن ماضی + گر = ریخت + گر = ریختگر

* بن ماضی + گار = آفرید + گار = آفریدگار

صفت بیانی نسبی: این صفت کسی یا چیزی را به کسی یا چیزی نسبت می دهد. برای ساخت این صفت از رابطه های زیر

استفاده می شود:

* اسم + ی = شیراز + ی = شیرازی

* اسم + ین = آتش + ین = آتشین

* اسم + انه = دختر + انه = دخترانه

* اسم + گانه = بچه + گانه = بچه گانه

* اسم + گان = مهر + گان = مهرگان

د (صفت بیانی مفعولی: به صفتی می گویند که کار بر روی آن واقع شده است. برای ساخت صفت مفعولی از رابطه ی زیر استفاده می کنیم:

* بن ماضی + ار = دید + ار = دیدار

* بن ماضی + ه = گفت + ه = گفته

ه (صفت بیانی تفضیلی (برتر): به وسیله ی این صفت، موصوف را در صفتی مشترک با یک یا چند موصوف دیگر می سنجند. برای ساخت صفت بیانی تفضیلی از رابطه زیر استفاده می کنیم:

صفت بیانی ساده + تر = خوبتر، زیباتر و ...

و (صفت عالی (برترین): صفتی است که موصوفی را در صفتی مشترک با همه ی موصوف های هم جنس می سنجند. برای ساخت صفت عالی از رابطه زیر استفاده می کنیم:

صفت بیانی ساده + ترین = زیباترین، مهربان ترین، بیشترین و ...

۲ (صفت های پیشین:

الف (صفت تعجبی ب (صفت شمارشی ج (صفت پرسشی

د (صفت مبهم ه (صفت اشاره

الف (صفت تعجبی: اگر واژه ی چه، عجب با اسم همراه شوند و تعجب گوینده از چگونگی یا مقدار موصوف را بیان کند، صفت تعجبی می گویند.

چه یا عجب + اسم = چه سری، چه دمی!

ب (صفت شمارشی: اعداد یک تا بی نهایت + اسم مثال: یک نصیحت بشنو از من یک صفت شمارشی است. دو خودکار خریدم دو صفت شمارشی است.

نکته: بعضی مواقع صفت شمارشی ترتیب موصوف را بیان می کند.

برای ساخت صفت شمارشی از رابطه ی زیر استفاده می کنیم:

عدد اصلی + م یا مین مثال: چهارم، چهارمین

ج (صفت پرسشی: صفتی که در مورد مقدار یا نوع موصوف پرسش می کند.

برای ساخت صفت پرسشی از رابطه ی زیر استفاده می کنیم:

کدام، چند، چگونه، چه + اسم مثال: چه کتابی خریدی؟ چه صفت پرسشی است.

د (صفت مبهم: کلماتی که نوعی ابهام در مفهوم خود دارد. برای ساخت صفت مبهم از رابطه ی زیر استفاده می کنیم:

بهمان، فلان، دگر، هیچ، برخی، چندین، هر + اسم = هر دانش آموز زرنگ.

ه (صفت اشاره: برای اشاره به کار می رود. برای ساخت صفت اشاره از رابطه ی زیر استفاده می کنیم: این، آن، همین، همان +

اسم مثال: همین کتاب خوب بود همین صفت مبهم است.

جلسه ی ۵: نظم و قافیه

نظم چیست؟

نظم مترادف شعر است و به معنی ترتیب و به هم پیوستن است.
نظم سخنی است که دارای وزن و قافیه باشد و به عبارت دیگر به سخنی موزون و قافیه دار شعر یا نظم گویند.
تذکر: وجود وزن برای شعر ضروری و بخش ذاتی آن است. وزن عامل اصلی موسیقی شعر است.
علاوه بر وزن، عاطفه یعنی (حالاتی چون غم، اندوه، شادی، امید، ناامیدی، حیرت و تأسف) در تاثیر شعر و احساس برانگیزی آن موثر است و عامل پیدایش شعر همین عاطفه است.

نوشته ها دوگونه اند:

الف: نظم: نوشته ای که آهنگ و قافیه دارد.
ب: نثر: نوشته ای که آهنگ و قافیه نداشته باشد.

قافیه چیست؟

کلمات هماهنگی که در آخر مصراع ها قرار می گیرند و حروف آخرشان همانند است را قافیه گویند. مثال:

ای نام تو بهترین سرآغاز	بی نام تو نامه کی کنم باز
قافیه	قافیه
هم تو به عنایت الهی	آنجا قدمم رسان که خواهی
قافیه	قافیه

ردیف چیست؟ کلمه یا کلماتی که پس از قافیه عیناً تکرار می شود، ردیف نام دارد. مثال:

شب ز اسرار علی آگاه است	دل شب محرم سر الله است
ردیف	ردیف
ای عقل مرا کفایت از تو	جستن ز من و هدایت از تو
ردیف	ردیف

حرف روی چیست: آخرین حرف اصلی کلمه قافیه را حرف روی گویند. مثال:

از آتش ظلم و دود مظلوم	احوال همه تو راست معلوم
(م) حرف روی	(م) حرف روی

مصراع چیست؟ کوچکترین پاره سخن موزون (هماهنگ) را مصراع گویند.

(به نصف بیت شعر مصراع گویند). مثال:

الف: هم قصه نا نموده دانی

ب: ای همه هستی ز تو پیدا شده

بیت چیست؟ حداقل یک شعر را بیت گویند یا به دو مصراع شعر یک بیت گویند (کمترین مقدار شعر را بیت گویند) مثال:

خدايا چنان کن سرانجام کار که تو خشنود باشی و ما رستگار

آموزش بند نویسی:

هر متنی از بندهای بسیاری در خصوص موضوع اصلی نوشته می شود که هر بند یک موضوع مرتبط با موضوع اصلی است که هر بند از یک تا چند خط می باشد و ابتدای هر بند، یک سانتی متر از ابتدای خط اول جا گذاشته می شود و به علائم نگارشی نیز توجه می شود.

در پایه سوم با بند به لحاظ ساختاری و معنایی آشنا شدید و دانستید اولین گام در نوشتن، انتخاب موضوع می باشد و با مفاهیم زیر آشنا شدید.

۱. خرد کردن موضوع کلی

۲. آشنایی با جمله ی موضوع

۳. منسجم نوشتن

۴. توجه به علائم نگارشی به طور مختصر آشنا شدید.

در پایه ی چهارم نیز با اجزای جمله ی موضوع آشنا شدید که شامل:

۱. موضوع کلی مانند: کوچ پرستوها یا آلودگی هوا یا تولید نان

۲. موضوع خرد شده مانند: در کوچ پرستوها شامل: شگفتی ها، چگونگی و شکل کوچ، خطرات و ...

• با بند توصیفی آشنا شدید که اجزای ظاهری هر چیزی را به شرط خوب دیدن آن، با استفاده از آرایه ی تشبیه، تفاوت ها و شباهت ها را بیان نمودید.

• با بند روایتی (روایی) آشنا شدم که از اول شخص یا سوم شخص استفاده می شود.

• با لحن و انواع آن: دوستانه، رسمی، گفتاری و نوشتاری آشنا شدید.

• دانستید در نوشتن باید به توالی و ترتیب کلمه ها دقت کرد و زمان افعال باید در نظر گرفته شود.

• در درس دوازدهم در بند نویسی به سه بند زیر اشاره شد:

۱. بند مقدمه: فضای حاکم بر نوشته را توضیح می دهد و اندیشه ی اصلی و اندیشه ی کلی بیان می شود. مانند: بهار یکی

از فصل های سال است. بعضی بهار را عروس فصل می دانند. همه ی مردم فصل بهار را دوست دارند. شاعران درباره ی

بهار شهرها نوشته اند. حال می خواهیم بدانیم بهار چگونه فصلی است؟

۲. بند بدنه: شامل چند بند مرتبط و مکمل هم از موضوعات خرد شده از موضوع کلی می باشد.

۳. بند نتیجه عصاره ی بندهای بالاست که در نوشتن آن نباید از جمله های تکراری استفاده شود.

• با متن علمی و ادبی و تشخیص و مقایسه ی بندها آشنا شدید.

درسنامه

(نیایش)

فارسی کلاس پنجم ابتدایی

جلسه ی ۱: نکاتی در خصوص شعر ستایش

در پایه ی چهارم با قافیه و ردیف و بعضی از قالب های شعری آشنا شدیم، در این درس می خواهیم قالب شعری را پیدا کرده و چند نکته ی گفته نشده در پایه چهارم را بیان کنیم:

نکته اول:

ردیف: هر گاه دو کلمه در آخر دو مصراع هر بیت:

(۱) تلفظ یکسان داشته باشند. (۲) معنای یکسان داشته باشند، ردیف می گویند.

قافیه: حال اگر در بیتی دو کلمه مثل هم تلفظ شوند اما معنی یکسانی نداشته باشند آن کلمه ها ردیف نیستند و قافیه هستند.

لحن این شعر، **لحن ستایش** می باشد و در این لحن معمولاً در حال راز و نیاز با خداوند تواضع و فروتنی به کار می رود. با تعدادی از **آرایه های ادبی** از جمله (**تشبیه، کنایه، ضرب المثل و ...**) قبال آشنا شدید در این درس با دو آرایه ی دیگر آشنا می شوید.

آرایه ی ایهام: در لغت به معنی کسی را به گمان افکندن است ولی در ادبیات یک نوع هنری است که شاعر لغتی را که دو معنی مختلف دارد در سخن خود طوری به کار ببرد که شخص خواننده در اولین نگاه تردید کند اما با کمی دقت به مفهوم مورد نظر گوینده پی ببرد.

مثال : ای همه هستی ز تو پیدا شده خاک ضعیف از تو توانا شده

خاک ضعیف دارای آرایه ایهام است: خاک واقعی در باغچه یا خاک آفرینش انسان؟

با توجه به مفهوم شعر، مفهوم خاک ضعیف: یعنی انسان آفریده شده از خاک.

شمارش جمله:

برای شمارش جمله های یک شعر یا متن باید به روش زیر عمل کنید:

فعل های موجود + فعل های حذف شده + شبه جمله

فعل های موجود: منظور همان فعل است که در جمله یا شعر آشکار است و ما آن را می بینیم، برای فعل های موجود در یک بیت شعر اجزای جمله را درست و به ترتیب در جای خود می چینیم تا فعل مشخص شود.

مثال: که تدبیر عاقل باش و بینا رَه امروز را مسپار فردا

که تدبیر عاقل و بینا **باش** و راه امروز را به فردا **مسپار**.

فعل های حذف شده: منظور فعل هایی است که در جمله نمی بینیم اما به نحوی خودشان را نشان

می دهند.

(۳) **شبه جمله:** به عبارت هایی که بدون فعل معنی کاملی می دهند، شبه جمله می گویند.

شبه جمله دو نوع است: الف) ندا و منادا ب) اصوات

الف) حرف ندا و منادا:

منادا کسی است که او را صدا می زنیم یا مورد خطاب قرار می دهیم.

حرف ندا عبارتند از: (ای، یا، ا در آخر اسم).

حرف ندا و منادا در شمارش جمله، یک جمله کامل به حساب می آیند.

مثال: ای ایران، ای مرز پر گهر

در مثال بالا (ای حرف ندا* ایران منادا* ای حرف ندا* پر گهر منادا)

نکته ی اول: برخی مواقع منادا بدون علامت ندا می آید ولی منادا حساب می شود.

مثال: به من آهسته مادر گفت فرزند.

نکته ی دوم: گاهی مواقع با توجه به لحن خواندن، می تواند علامت منادا باشد.

مثال: دست در دامن مولی زد در که علی بگذر و از ما مگذر

ب) اصوات: نشان دهنده ی احساسات هستند. گاهی برای حالت هایی مانند آرزو، اندوه، شادی و ... از کلمه هایی استفاده می شود.

(۱) تعجب و شگفتی: شگفتا، عجباً، به، عجب و ...

(۲) تحسین: آفرین، احسنت، خوشا، به به، بارک ا...، ماشاا ... و ...

(۳) غم و افسوس: آه، افسوس، دریغ، دریغا، حیف، دردا، وای، حسرتا، واه و ...

(۴) آگاه کردن و هشدار دادن: زنهار، مبادا، الا، هان، هین، سالم، خداحافظ، بله، خیر، نه و ...

(۵) آرزو و تمنا: کاش کاشکی و ...

مثال: به به! تو چه گل سرخ زیبایی هستی!

ج) عبارت های کوتاه بدون فعل که کلمه هایی مانند سلام، خداحافظ، بله، خیر هستند.

مثال: وقتی پدر وارد شد مادر به او گفت: سلام، چه شب خوبی.

جلسه ی ۲: خواندن شعر ستایش و مفهوم صفحه ی ۸

این شعر برگزیده از کتاب مخزن الاسرار نوشته ی نظامی شاعر بزرگ ایرانی در قرن پنجم هجری می باشد. پس ابتدا شعر را با لحن ستایش بخوانید و معنی و مفهوم آن را بیان کنید.

تکالیف:

۱. معنی هر بیت را بنویسید.

ای همه هستی ز تو پیدا شده
خاکِ ضعیف از تو توانا شده

از بیِ توست این همه امید و بیم
هم تو ببخشای و ببخش، ای کریم

چاره ی ما ساز که بی یاوریم
گر تو برانی، به که روی آوریم؟

جز درِ تو، قبله نخواهیم ساخت
گر ننوازی تو، که خواهد نواخت؟

یار شو، ای مونسِ غمخوارگان
چاره کن ای چاره ی بیچارگان

نظامی، مخزن الاسرار

۲. مفهوم شعر را در یک بند بنویسید.

۳. با توجه به اصول زندگی نامه نویسی، در خصوص نظامی و آثار او تحقیق کنید و به کلاس گزارش کنید.

اصول زندگی نامه نویسی: در نوشتن زندگی نامه به موارد زیر توجه شود:

- (۱) نام و شهرت
- (۲) محلّ زندگی و دوره ی تاریخی
- (۳) تحصیلات
- (۴) آثار
- (۵) تأثیر و نقش فرد در ادبیات یا علم یا هنر و ...
- (۶) زمان و مکان و علت فوت

درسنامه

(درس ۱)

فارسی کلاس پنجم ابتدایی

جلسه ی ۱: روخوانی / درست و نادرست / درک متن

دانش آموزن خوبم؛

۱. از روی متن تماشاخانه صفحه ی ۱۰ تا ۱۳، با توجه به لحن و رعایت علائم نگارشی بخوانید و کلمه هایی که معنی آن را نمی دانید، در دفتر خود یادداشت کنید. سپس معنی کلمه را از فرهنگ لغت آخر کتاب فارسی خوانداری پیدا کنید و روبروی آن یادداشت کنید.

تماشاخانه:	تماشاگاه:
پدیده:	پدیده ها:
سرشار:	عجیب:
شگفتی:	شگفتی ها:
تنومند:	تصور:
عالم:	عمیق:
تأمل کردن:	نگاشته:
گوارا:	تالاب:
سنگلاخ:	درنگ:
درّه:	لطیف:
صخره:	عظیم:

۲. پاسخ صحیح درست و نادرست و درک متن را با توجه به متن درس پیدا کنید و در دفتر خود یادداشت کنید.
۳. مفهوم درس را در چند خط خوانا و خوش خط بنویسید. می توانید برای آن نقاشی زیبایی هم طراحی کنید.

جهانی که در آن زندگی می کنیم، سرشار از شگفتی ها و پدیده های لطیف و عجیب است. هر کدام از این پدیده ها، ایستگاه هایی برای اندیشیدن به آفرینش است.

چشمه ای که از دل صخره ها و سنگ ها روان است، کوه های بلند و تنومند، درّه های عمیق، گیاهان و علف های نرم و شکننده و ... نشانه هایی از شگفتی های آفرینش هستند.

اگر می خواهی آفریده های ساکت خدا را بشناسی، باید به هر طرف نگاه کنی و به صداهای کوتاه و بلند، خوب گوش دهی. آیا تو صدای تاریکی شب، صدای روشنایی روز، صدای شبنم صبحگاهی را می شنوی؟ پس به هر طرف خوب نگاه کن و به صداهای کوتاه و بلند گوش بده تا آفریده های ساکت خدا را بشناسی.

مطالعه در طبیعت و اندیشیدن درباره ی آفرینش آن ها، راه مناسبی برای شناخت این عالم است.

✓-۳

✗-۲

✓-۱: درست و نادرست:

۱. مطالعه در طبیعت و تامل در مورد چیزهایی که هر روز می بینیم و به آن ها عادت کرده ایم، پرسش از هر چیز و جست و جو برای یافتن پاسخ و مقایسه ی پدیده ها با یکدیگر

۲. شباهت: هر دو با وجود نرم و لطیف و شکننده بودن، برای رسیدن به هدف، از دل سنگ های سخت، یعنی از میان سختی ها بیرون می آیند.

تفاوت ها: چشمه حرکت می کند و راهی می شود. ولی علف سر جای خود باقی می ماند.

۳. آفریده هایی که در دنیا وجود دارند اما صدایی از خود تولید نمی کنند که توجه ما را به خود جلب کنند.

۴. تماشاخانه جایی است که فیلم یا تئاتری را به نمایش در می آورند و مردم برای دیدن آن می روند. دنیا مثل تماشاخانه صحنه ی هنرمندی خداست که برابر ما به نمایش در می آید و ما باید با نگاه عمیق و دقیق، اجزای آن را نگاه کنیم و به آن بیندیشیم.

۵.

جلسه ی ۲: واژه آموزشی صفحه ی ۱۴ و روخوانی

کلمه های مخالف یا متضاد:

برای دانستن مخالف یا متضاد یک کلمه، ابتدا باید معنی آن کلمه را بدانیم، متضاد یعنی ضد هم. پس وقتی معنی دو کلمه را بدانیم آن وقت به مخالف یا متضاد آن پی می بریم.

مثال: طلوع # غروب

نکته: همه ی واژه ها در زبان فارسی مخالف ندارند مانند: دفتر، کتاب، میز و ... اما گاهی یک کلمه با توجه به معنی جمله چند مخالف دارد.

مثال: پریا حرف راست می گوید. راست # درو

پریا از سمت راست می رود. راست # چپ

در شعر هم گاهی اوقات شاعران از کلمه های مخالف در بیت ها استفاده می کنند، به این آرایه تضاد (طباق) هم گویند.

مثال: برو کارگر باش و امیدوار که از یاس، جز مرگ ناید به کار

یاد آوری:

آموزش بند نویسی:

هر متنی از بندهای بسیاری در خصوص موضوع اصلی نوشته می شود که هر بند یک موضوع مرتبط با موضوع اصلی است که هر بند از یک تا چند خط می باشد و ابتدای هر بند، یک سانتی متر از ابتدای خط اول جا گذاشته می شود و به علائم نگارشی نیز توجه می شود

جلسه ی ۷: نگارش صفحه ی ۱۱-۱۰

ادامه ی کتاب نگارش از درس اول صفحه ی ۱۰ و ۱۱ کامل شود. نکات بند نویسی و تصویر خوانی را در نظر بگیرید.

جلسه ی ۸: بخوان و حفظ کن صفحه ی ۱۶ تا ۱۷

تکالیف زیر را با دقت انجام دهید.

۱. شعر رقص باد، خنده ی گل را بخوانید و حفظ کنید.

۲. معنی ابیات آن را بیان کنید.

۳. مفهوم آن را در یک بند بنویسید.

۴. در شعر رقص باد، خنده ی گل، قافیه و ردیف را مشخص کنید و بنویسید.

۵. در شعر رقص باد، خنده ی گل، قالب شعری را بنویسید.

۶. انواع آرایه ی ادبی (کنایه، تشبیه، تشخیص یا جان بخشی) را در شعر رقص باد، خنده ی گل، پیدا کنید و بنویسید؟

۷. از پایه چهارم هرچه درباره زندگی نامه ی پروین دولت آبادی به یاد داری با رعایت موارد بند نویسی بنویس.

۸. به سوالات خوانش و فهم پاسخ بدهید.

۱. در بیت: « گل بخندد، بر سر گل بوته ها پر کند بوی خوش گل، باغ را » منظور از خنده ی گل چیست؟

۲. در بیت سوم دو واژه ی « برگ برگ » چگونه خوانده می شود؟

			۱. به انجام کارهای گروهی، علاقمند و به مشارکت، نگرش مثبت دارد.	تقویت ایمان، نور و علائق
			۲. به خوانش شعر □ بخوان و حفظ کن □ علاقه نشان می دهد.	
			۳. در تصویر خوانی به بیان مناسب و موثر احساسات خود می پردازد و قدرت جذب مخاطب را دارد.	
			۴. به نعمت ها و آفریده های خدا ارج می گذارد.	
			۱. جایگاه نشانه های ربط □ امّا، ولی، ... □ در جملات را درست تشخیص می دهد.	علم
			۲. معانی واژگان جدید درس را می شناسد.	
			۳. در مورد هستی و آفرینش خدا مطالب و مفاهیم را می داند.	
			۴. با ساختار شعر و نظم و نمونه های آن آشناست.	
			۵. شیوه های خواندن، نوشتن، گوش دادن و سخن گفتن را می شناسد.	
			۱. نسبت به شکر گزاری از آفریده های خداوند پایبند است.	اخلاق
			۲. به ارزش های اخلاقی در کار گروهی توجه دارد.	
			۳. احترام به معلّم و هم کلاسی ها را رعایت می کند.	
			۱. نمادهای خطی را خوب تشخیص داده، املاء می نویسد.	عمل
			۲. به متن درس و گفته های معلّم، خوب گوش می کند.	
			۳. در بحث و گفت و گوهای گروهی، درست و نادرست ها، شرکت فعال دارد.	
			۴. هنگام خواندن تمرکز داشته، به درک متن می رسد.	
			۵. توانایی منسجم نوشتن در فعالیت های نوشتاری دارد.	
			۶. خوانا و زیبا می نویسد.	

لغات

(شعر ستایش و درس ۱)

فارسی کلاس پنجم ابتدایی

ستایش

کلاس پنجم ابتدایی

معنی واژه های جدید

هستی : تمام کائنات	بیم : ترس	کریم : بخششنده
برانی : دور کنی	از پی : به دنبال	ضعیف : ناتوان

واژه های املائی :

هستی - ضعیف - بیخشی - چاره ساز - قبله - نخواهیم ساخت - ننوازی - خواهد نواخت - مونس - غمخوارگان - بیچارگان

هم خانواده :

ضعیف - ضعف - ضعفا	مونس - انیس - انس
بیخشا - بخشش - بخشایش	کریم - تکریم - کرامت

شعر «ای همه هستی ز تو پیدا شده» از کتاب «مخزن الاسرار» نظامی انتخاب شده است. نظامی در قرن ششم در شهر گنجه به دنیا آمد. اثر معروف او پنج گنج یا خمسه نام دارد.

معنی ابیات درس ستایش

ای خدایی که تمام هستی و جهان به خاطر وجود تو آفریده و آشکار شده است و انسان به خاطر وجود تو توانا و قدرتمند گشته است. این همه امید و آرزو و این همه ترس و بیم به خاطر توست. ای خدای بخشنده، هم گناهان ما را بیخشا هم چیزهای خوب را به ما عطا کن. (بیخش.)

خدایا چاره ساز و مشکل گشای کار ما باش که ما به جز تو یآوری نداریم. اگر تو به ما توجه نکنی پس ما با چه کسی رازهایمان و دردهایمان را بگوییم؟ (به چه کسی پناه بیاوریم؟)

به جز تو کسی را ستایش نمی کنیم و حاجتمان را فقط از تو می خواهیم. اگر تو ما را مورد لطف قرار ندهی هیچ کس نمی تواند به ما مهربانی و لطف کند.

ای همدم و یار همه ی غم خوارها و مشکل دارها، یار و همدم ما باش و ای چاره ساز دردهای بیچارگان، مشکلات ما را رفع کن.

سوالات درس :

۱- برای کلمه های زیر مخالف بنویس و کلمه و مخالف آن را با هم در جمله ای بکار ببر.

- ضعیف :
- پیدا :

۲- در بیت های درس کلماتی که شکل کاملشان نوشته نشده را پیدا کن و شکل کامل آن ها را بنویس .

از پی توست : از پی تو است

تماشاخانه

کلاس پنجم ابتدایی

معنی واژه های تازه :

سرشار : لبریز - پر	شگفتی : تعجب - حیرت	پدیده : چیزی که تازه بوجود آمده
درنگ : مکث - تامل	لطیف : نرم و نازک	تامل : به فکر فرو رفتن
کردار : رفتار - عمل	نگاشته : نقش کرده	می نگارد : می نویسد - نقش می کند
سنگلاخ : زمین پر از سنگ	تالاب : آبگیر - برکه	عمیق : گود
شاخسار : شاخه ی درخت	کوتاه : کوتاهه	تاک : درخت انگور
تفکر : فکر کردن	گسیخت : جدا شد	نغمه خوان : آواز خوان

هم خانواده :

لطیف - لطف - لطافت	عمیق - عمق - اعماق	عجیب - تعجب - عجایب
ساکت - سکوت	عالم - معلم - تعلیم	فکر - تفکر - متفکر

مخالف :

شب # روز	کم تر # بیشتر	بزرگ # کوچک	تاریکی # روشنایی
----------	---------------	-------------	------------------

واژه های املایی :

تفکر - تامل - لطیف - علف - رقص - عالم - صحرا - گسیخت - نغمه خوان - عادت - شکننده - توصیف

کتاب «آفریده های ساکت خدا»، اثر «نانسی سویتلند» و ترجمه ی «حسین سیدی» است. متن درس «تماشاخانه» از کتاب «آفریده های ساکت خدا» است. شعر «رقص باد، خنده ی گل» سروده ی پروین دولت آبادی است.

معنی ابیات رقص باد، خنده ی گل

باد سردی آرام آرام در صحرا وزید و کم کم سبزه ها و چمن زارها زرد شد.

برگ های تک درخت نارون، رنگارنگ شد و آن برگ های چترمانند شاداب و زیبایش، زرد شد.

با وزش باد، برگ های گل یکی یکی بر زمین ریخت و رشته های درخت بید از هم جدا شد.

کم کم چشمه خشک و بی آب شد و ناگهان تمام باغ ها و بستان ها به خواب زمستانی رفتند.

کشاورز دانه ها را در زیر خاک کاشت و شاخه های بلند پیچ در پیچ درخت انگور را کوتاه کرد.

فصل پاییز و زمستان سپری می شود و یک بار دیگر، وقتی که فصل بهار می آید... از زمین خشک گیاه می روید و چشمه ها می جوشند و آب آن ها روان می شود.

درخت نارون دوباره برگ تازه می رویاند و شاخه های بزرگ قدیمی سبز می شوند. بر سر بوته های گل، غنچه ای شکوفا می شود و بوی

خوش این گل، باغ را پر می کند. دوباره پرستو آوازخوان و شاد می آید و در این باغ لانه می سازد

کلمه های مخالف: یا متضاد کلمه هایی هستند که معنی آن ها عکس یا ضد هم باشد .

طلوع : غروب ظالم : عادل حکیم : نادان آشکار : نهان

برای تشخیص این کلمه ها لازم است معنی هر دو کلمه را خوب بدانیم و آن وقت از روی معنی به مخالف یا متضاد بودن آن ها پی ببریم .

الف) او شب آمد و روز رفت . ب) در پاییز شب ها بلند اما در تابستان روزها کوتاه

دو واژه شب و روز و دو واژه ی بلند و کوتاه از نظر معنی مخالف (متضاد) هستند

فعل ها هم می توانند تضاد را بوجود آورند .

اگر بروید یا نروید باغبانی نیست . فعل بروید (روییدن) و نروید (نرویدن) با هم مخالف هستند

همه واژه ها در زبان فارسی مخالف ندارند مثلا واژه هایی مانند کتاب ، میز و مخالف ندرند . گاهی یک کلمه دارای چندین معناست و به همین ترتیب شامل چند واژه های مخالف هم می شوند . در این صورت باید به صورت ترکیب و همراه یک کلمه دیگر باشد .

مخالف واژه ی راست در ترکیب سمت راست می شود سمت چپ مخالف واژه ی دروغ در ترکیب حرف دروغ می شود حرف راست

سوالات درس :

۱- جدول زیر را با کلمات درس کامل کنید

کلمه با نشانه ی (ص)	کلمه با نشانه ی (ع)	کلمه با نشانه ی (ق)	کلمه با نشانه ی (ط)

۲- هر دو کلمه را در یک جمله بنویسید .

- شگفتی - خداوند :

- دفتر - نگاشته :

۳- کلمه داده شده را یک بار در جمله ی خبری و یک بار در جمله پرسشی و یک بار در جمله عاطفی به کار ببرید . (باران)

۴- فعل را در عبارت های داده شده مشخص کنید.

- گل بخندد بر سر گل بوته ها

- برگ نو آرد درخت نارون

- با دقت در آفریده های خداوند می توانیم به مفهوم آفرینش پی ببریم .

۵- در متن درس کلمه های جمع را پیدا کنید و مفرد آن ها را بنویسید .

۱. جاهای خالی را کامل کنید.

نام نویسنده‌ی کتاب «آفریده‌های ساکت خدا» و مترجم آن است.

۲. این واژه‌ها را در جمله‌های زیر به کار ببرید.

شگفتی‌های - ساکت - صخره‌ها - عادت

الف) آفریده‌های خدا، همه‌جا هستند.

ب) به هر حال عالم، تماشاخانه‌ی آفرینش است.

ج) در کوهستان گاهی در بلندترین جای آن، از دل و سنگ‌ها چشمه‌ای روان است.

د) ما برخی از رفتارهای خودمان را از روی انجام می‌دهیم.

۳. در عبارت زیر، علائم نگارشی مناسب قرار دهید.

هیس () گوش بده () به آفریده‌های ساکت خدا گوش بده ()

۴. یک کلمه‌ی مناسب از داخل کمانک برای جای خالی هر جمله پیدا کرده و دورش خط بکشید.

الف) در مرحله‌ی دیدن یک تصویر باید به آن توجه کنید. (کلیات - جزئیات)

ب) برای درک اجزای تصویر فکر کنید. (ارتباط - انتقال)

۵. مترادف (هم‌معنی) کلمه‌های زیر را بنویسید.

سرشار (.....) درنگ (.....) آفرینش (.....)

سنللاخ (.....) کردار (.....) می‌نگارد (.....)

۶. متضاد (مخالف) کلمه‌های زیر را بنویسید.

(شب #.....) (می‌سازد #.....) (بزرگ‌تر #.....)

(خنده #.....) (خشک #.....) (دور #.....)

۷. هم‌خانواده‌ی کلمه‌های زیر را بنویسید. (برای هر کلمه دو مورد)

تفکر: ، آفریده:

۸. جدول زیر را با واژه‌های مناسب از متن همین درس پر کنید.

کلمه‌ای با نشانه‌ی «ص»	کلمه‌ای با نشانه‌ی «ع»	کلمه‌ای با نشانه‌ی «ق»	کلمه‌ای با نشانه‌ی «ط»
.....

۹. مفرد واژه‌های زیر را بنویسید.

شگفتی‌ها: (.....) حوادث: (.....) ستارگان: (.....) درختان: (.....)

۱۰. جمله‌های زیر را با توجه به کلمه‌ی داخل کمانک تغییر داده و دوباره بنویسید.

(الف) به آن‌جا نگاه می‌کردم که پرندگان زیبا را دیدم. (می‌کردند)

.....

(ب) با دقت در آفریده‌های خداوند می‌توانیم به مفهوم آفرینش، بهتر پی ببریم. (می‌توانم)

.....

۱۱. عبارت‌های داده شده را یک بار در جمله‌ی خبری و یک بار در جمله‌ی عاطفی به کار ببرید.

● قطره‌های باران

..... جمله‌ی خبری:

..... جمله‌ی عاطفی:

● دره‌های عمیق

..... جمله‌ی خبری:

..... جمله‌ی عاطفی:

آزمون درس ۱ (فارسی)

کلاس پنجم ابتدایی

نام:

نام خانوادگی:

تاریخ:

نام آموزگار:

۱- جاهای خالی را با کلمه ی مناسب پر کن

صخره - تامل - سرشار - سنگلاخ

- جهانی که در آن زندگی می کنیم از شگفتی هاست

- در بلندترین جای کوهستان از دل و سنگ ها چشمه ای روان است

- مطالعه در طبیعت و درباره ی آن راه مناسبی برای شناخت آفرینش است

- گاهی علف نازک و لطیف از میان سر در می آورد

۲- هم معنی واژه های زیر را بنویس

عجیب : تنومند : عظیم : عمیق :

۳- کلمه های زیر را با حروف مناسب کامل کنید

ل یف ء مت موع ق ره صب گاهی

۴- مخالف کلمه های زیر را بنویسید .

گریان : خوشحال : خواب : بالاترین :

۵- کلمه های به هم ریخته را مرتب کنید

صدای - تالاب - آیا - بشنوی - ماهی های - می توانی - را

بین - زمین - تار - عنکبوت - و - می تنند - آسمان

ساکت - هستند - همیشه - خدا - آن جا - آفریده های

۶- کلمه های مخالف را پیدا کنید

- ز دانش دل پیر برنا بود () ()
- شود سهل پیش تو دشوارها () ()
- پایان شب سیه سپید است () ()

۷- مفهوم عبارت های زیر را بنویسید

اندکی درنگ کنیم و درباره پدیده ها بیندیشیم

۸- جدول را کامل کنید

کلمه	هم معنی	مخالف
اندک		
کهن		
قشنگ		

۹- جمله های زیر را به دلخواه کامل کنید

- اگر روزی آب در روی زمین نباشد

- اگر زمین خیلی گرم یا سرد می شد

۱۰- معنی کشید را در جمله های زیر بنویسید

- مادر محمد برای او در بشقاب غذا کشید

- الهام در دفترش یک نقاشی زیبا کشید

- میوه فروش میوه ها را روی ترازو کشید

۱۱- جاهای خالی را با حروف ربط (اما - زیرا - سپس - و) پر کنید

شغال دستی بر سر کلاغ کشید و گفت : این کار عاقلانه نیست ، کلاغ مکتی کرد تا نفسی تازه کند

..... از او سوالی پرسید . شغال گفت : تو ساکت باش گوش کن . کلاغ بعد از حرف روباه گفت

من نمی توانم با شما بیایم خیلی گرسنه هستم .

۱۲- هر جمله را کامل کنید

- می خواستم به مدرسه بروم ، ولی
- صیاد تیر را در کمان گذاشت ، بعد
- امروز در امتحان نمره خوبی نگرفتم ، چون

۱۳- یکی از صداهای زیر را در ذهن مجسم کنید و یک بند بنویسید

صدای وزش باد

صدای ریزش باران

گام به گام

(درس ۱)

فارسی کلاس پنجم ابتدایی

تماشاخانه

درس اول

جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، سرشار از شگفتی‌ها است. پدیده‌هایی لطیف، زیبا و عجیب، پیش روی ما هستند که به سادگی از کنارشان می‌گذریم؛ در حالی که اگر اندکی درنگ کنیم، می‌بینیم که هر کدام از این پدیده‌ها تماشاگی برای دیدن زیبایی‌های آفرینش و ایستگاه‌هایی برای اندیشیدن هستند.

اگر می‌خواهیم عالم را بهتر بشناسیم، یک راه ساده آن است که پدیده‌ها را خوب تماشا کنیم، در باره‌ی آفرینش هر یک بیندیشیم و آنها را با یکدیگر مقایسه کنیم. مثلاً گوه‌های سر به فلک کشیده را

بادرّه‌های عمیق، گل را با خار، زنبور عسل را با خرگس، بهار را با زمستان و
مطالعه در طبیعت و تأمل درباره‌ی چیزهایی که هر روز می‌بینیم و از کنارشان می‌گذریم، راه
مناسبی برای شناخت آنها است. پرسش از هر چیز و جست‌وجو برای یافتن پاسخ، کاری
است که همی دانشمندان و عالمان انجام می‌دهند. من و شما هم، باید این ویژگی را در خود
پرورش دهیم.

ما برخی از رفتارها، کردارها و کارهای خودمان را از روی عادت انجام می‌دهیم؛ به
همین دلیل هم از خود نمی‌پرسیم که چرا این‌گونه است، چرا باید این کارها را بکنیم؟ و بسیار
پرسش‌های دیگر.

همین آب‌گوارایی که زندگی ما به آن وابسته است، بهترین موضوع برای فکر کردن و
یکی از شگفتی‌ها است.

آب چیست؟ چگونه به وجود آمده است؟ اگر روزی آب در روی زمین نباشد، آیا
انسان می‌تواند آن را پدید آورد؟

به هر حال، عالم تماشاخانه‌ی شگفتی‌های آفرینش است. یعنی به هر طرف که نگاه می‌کنیم، آفریده‌های زیبای خداوند را می‌بینیم. این جهان، دفتری است که خدای مهربان، به پاک‌ی و زیبایی در آن نگاشته و می‌نگارد.

یکی دیگر از این آفریده‌های زیبا و لطیف، گیاهان و سبزه‌ها هستند. علف‌های سبز را دیده‌اید؟ خیلی نرم و شکننده هستند. در سرمای سخت یا گرمای زیاد، پژمرده می‌شوند ولی گاهی می‌بینیم همین علف‌های نازک و لطیف، از میان سنگلاخ سردر می‌آورند، یا کف زمین سخت و محکم را می‌شکافند و بیرون می‌آیند.

در نوشته‌ی زیر، یکی از نویسندگان، زیبایی‌های آفرینش خدای مهربان را، این‌گونه توصیف می‌کند:

« هیس، گوش بده! به آفریده‌های ساکت خدا گوش بده.

به پروانه‌ای با بال‌هایی مخملی. به قطره‌های باران که حلقه‌های ساکت روی آب را می‌سازند، گوش کن.

آیا می‌توانی صدای حشره‌هایی را که در زیر زمین می‌جنبند، بشنوی؟ صدای ماهی‌های تالاب را چگونه؟

آن بالا را نگاه کن! آسمان، آبی آبی است و یک تکه ابر ساکت در آن شنا می‌کند. این پایین را ببین! علف‌ها و برگ‌ها در نسیم، فقط تکان می‌خورند.

نگاه کن... و به صداهای کوتاه و بلند، گوش بده، تا آفریده‌های ساکت خدا را بشناسی. بادها سفر می‌کنند. علف‌ها رشد می‌کنند. عنکبوت‌ها، بین زمین و آسمان، تار می‌تند. آیا تو صدای تاریکی شب را می‌شنوی؟ صدای روشنایی روز را چگونه؟ صدای شب‌نم صبحگاهی را، هنگامی که سرزده به خانه‌ی برگ، وارد می‌شود؟ به هر طرف نگاه کن... و گوش بده. آفریده‌های ساکت خدا همیشه آنجا هستند. آیا تو آنها را می‌بینی و صدایشان را می‌شنوی؟»

آفریده‌های ساکت خدا،

نانسی سویتلند، ترجمه‌ی حسین سیدی، با اندکی کاهش و تغییر

درست و نادرست

- ۱ دیدن شگفتی‌های عالم و تأمل درباره‌ی آنها راه مناسبی برای شناخت است. **درست**
- ۲ سبزه‌ها و علف‌ها به اندازه‌ای نرم و شکننده هستند که نمی‌توانند از میان سنگلاخ سر در بیاورند. **نادرست؛ گاهی علف‌های نازک و لطیف از میان سنگلاخ سر در می‌آورند، یا کف زمین سخت و محکم را می‌شکافند و بیرون می‌آیند.**
- ۳ تاریکی شب، روشنایی روز و شب‌نم صبحگاهی همه از آفریده‌های ساکت خدا هستند. **درست**

درک مطلب

۱ چه راه‌هایی برای شناخت بهتر این عالم، وجود دارد؟ مطالعه در طبیعت و تامل در چیزهایی که هر روز از کنارشان می‌گذریم

۲ علف سبز و لطیفی را که در میان سنگ‌لاخ روییده است با چشمه‌ی روانی که از دل کوه

می‌جوشد، مقایسه کنید. شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را بگویید. شباهت: هر دو با تلاش و اراده مسیر رشد خود را طی می‌کنند
تفاوت: چشمه روان و جاری است و با جاری بودن خود از میان سنگ‌ها مسیر تکامل را طی می‌کند اما علف با این که در جای خود ثابت است از میان سنگ‌ها عبور می‌کند و با باز کردن راه خود رشد می‌کند و به هدفش می‌رسد

۳ منظور از آفریده‌های ساکت خدا چیست؟
پدیده‌های طبیعی که نشانه عظمت زیبایی خدا هستند مانند آسمان، ابرها و ... این پدیده‌ها در ظاهر ساکت هستند و سخنی نمی‌گویند اما با دقت در آن‌ها و اندیشیدن به قدرت پروردگار برای خلقتشان صدای آن‌ها را می‌شنویم

۴ چرا عنوان «تماشاخانه» برای این درس انتخاب شده است؟ شما چه عنوانی را برای این

درس پیشنهاد می‌کنید؟ تماشاخانه یعنی محلی که در آن هنرپیشگان داستانی را به اجرا در می‌آورند. در جهان هم همه پدیده‌ها در کنار هم قدرت و عظمت پروردگار را نشان می‌دهند. به همین دلیل نام تماشاخانه انتخاب شده است. من عنوان‌های زیادی را به این درس مناسب می‌دهم مانند ایستگاهی برای اندیشیدن، بهترین افریدگار چرا عالم تماشاخانه شگفتیهای افرینش است؟ زیرا به هر طرف نگاه می‌کنیم آفریده‌های زیبای خدا را می‌بینیم

واژه‌آموزی

به واژه‌های زیر و رابطه‌های آنها با یکدیگر، توجه کنید.

با دقت به خوب و بدِ حرف‌های دوستم، گوش می‌کردم.

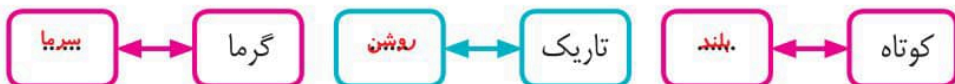
ما می‌توانیم گل را با خار مقایسه کنیم.

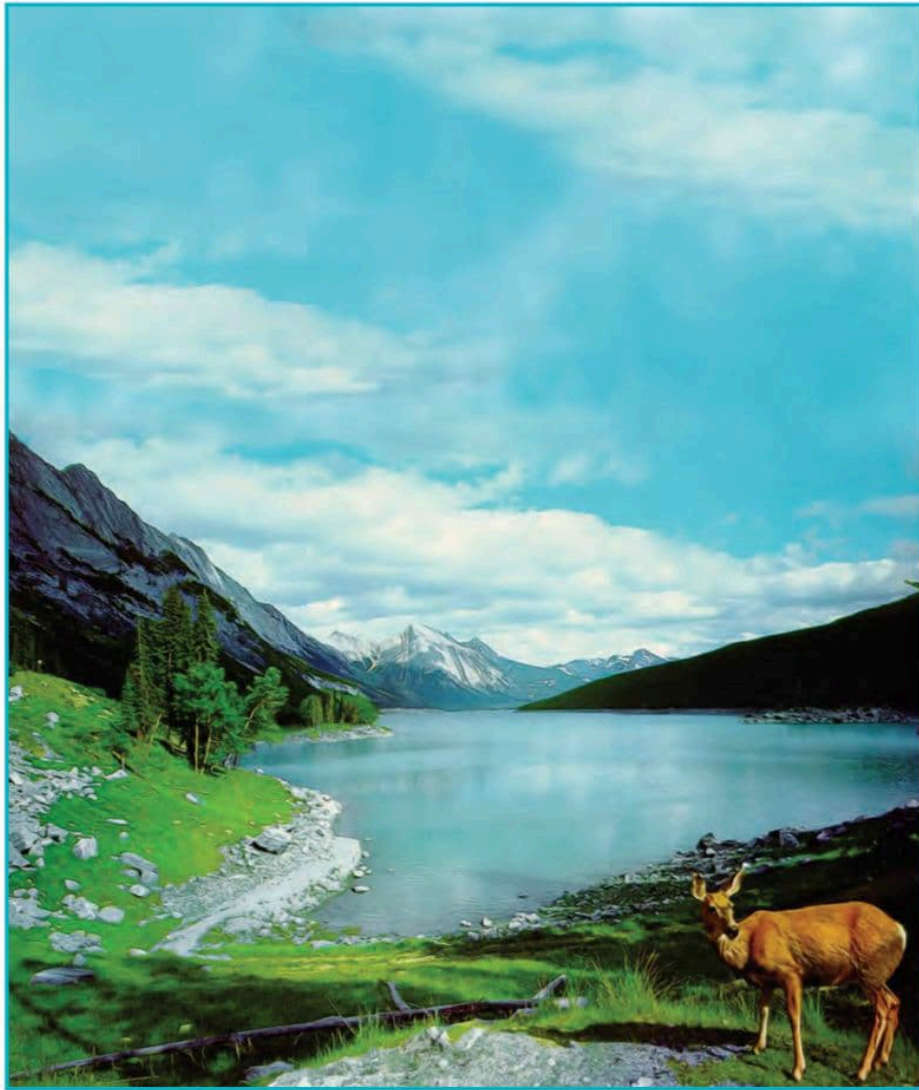
سنجاقک، بالا و پایین می‌پرید.

از معنی واژه‌ها، می‌فهمیم که این کلمات، مفهوم مخالف هم یا ضد هم را بیان می‌کنند. این گونه

واژه‌ها را «مخالف یا متضاد» می‌نامیم.

اکنون با توجه به آموخته‌های بالا، نمونه‌های زیر را کامل کنید.

۱ **دیدن:** تصویر را با دقت ببینید و به جزئیات آن توجه کنید.

۲ **اندیشیدن:** برای درک ارتباط اجزای تصویر، فکر کنید و مطالبی را که از تصویر برداشت کرده‌اید، در ذهن خود مرور کنید.

۳ **یافتن:** زمانی که ارتباط میان اجزای تصویر و مفاهیم آن را درک کردید، یک موضوع را انتخاب کنید. **خلقت طبیعت**

۴ **گفتن:** هر وقت آماده شدید، روی صندلی معلم بنشینید و درباره‌ی موضوع انتخاب شده، برای دوستانتان صحبت کنید.

خداوند همه چیز را خلق کرده است . او جهان و کهکشان را آفریده و به ما زندگی بخشیده است. خداوند با نظمی خاص طبیعت را برای ما آفریده است . طبیعتی که سرشار از نشانه‌ها و زیبایی‌ها است. حیوانات و اهوها با خوشحالی در آن زندگی می کنند و درختان سرسبز سایه شان را بر روی زمین می اندازند . رود جاری و هوا خوب و پاکیزه است . خدای بزرگ و توانا آفریننده تمام این زیبایی هاست

رقص باد، خنده گل

بخوان و حفظ کن

باد سرد، آرام بر صحرا گذشت
باد سرد به آرامی در دشت می وزید و سبزه ها و درختان سبز شدند

تک درخت نارون، شد رنگ رنگ
زرد شد آن چتر شاداب و قشنگ
برگ های تنها درخت نارون رنگارنگ شد و شاخ و برگ آن که مانند چتری شاداب و زیبا بودند زخم شد

برگ برگ گل به رقص باد ریخت
رشته های بیدن از هم گسیخت
با وزش باد برگ های گل یکی یکی افتاد و شاخه های درخت بید، از هم جدا شد و بدون برگ شد

چشمه کم کم خشک شد، بی آب شد
باغ و بستان، ناگهان در خواب شد
چشمه ها کم کم خشک و بی آب شدند و ناگهان تمام باغ و بستان و درختان به خواب زمستانی رفتند

کرد دهقان، دانه ها در زیر خاک
کرد کوهنورد، شاخه پیچان تاک
کشاورز دانه ها را در زیر خاک کرد و شاخه درخت انگور را کوتاه کرد

فصل پاییز و زمستان می رود
بار دیگر، چون بهاران می شود؛
فصل و پاییز و زمستان هم تمام می شود و بار دیگر بهار فرا می رسد

از زمین خشک، می‌روید گیاه، چشمه جوشد، آب می‌آفتد به راه
 با رسیدن بهار، از زمین خشک گیاه و سبزه می‌روید، شمه‌ها دوباره می‌جوشند و رودها دوباره جاری می‌شوند
 برگ نو آرد، درخت نارون سبز گردد، شاخساران کهن
 درخت نارون برگ جدید می‌دهد و شاخه‌های کهنه دوباره سبز و شاداب می‌گردند
 گل بخندد، بر سر گل بوته‌ها پر کند بوی خوش گل، باغ را
 بر روی بوته‌ها گل شکفته می‌شود و بوی خوب گل باغ را پر می‌کند
 باز می‌آید پرستو، نغمه خوان باز می‌سازد در اینجا آشیان
 دوباره پرستو در حالی که آواز می‌خواند از کوچ زمستانی بر می‌گردد و برای خود این جا لانه می‌سازد

پروین دولت آبادی

خوانش و فهم

۱ در بیت «گل بخندد، بر سر گل بوته‌ها پر کند بوی خوش گل، باغ را» منظور از

خنده‌ی گل چیست؟ شکفته شدن و باز شدن گل‌ها

۲ در بیت سوم دو واژه‌ی «برگ برگ» چگونه خوانده می‌شود؟

با مکث کوتاه بعد از برگ اول گویی شاعر می‌خواسته ریخته شدن برگ‌ها را نشان دهد

والدین و مریبان گرامی

- محصولی که در دست دارید دارای مجوز نشر و ثبت شده در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد.
- در صورت کپی برداری، فروش، ارسال، برداشتن لوگو یا انتشار آن برای دیگران، طبق قوانین جرایم رایانه‌ای با شما برخورد خواهد شد و شما موظف به جبران خسارات وارده به انتشارات مشق آنلاین خواهید بود.
- مریبان و مدارس مجاز به حذف لوگو مشق آنلاین از محصولات **نیستند** لذا می‌توانیم در صورت خرید قانونی از سایت مشق آنلاین، لوگو درخواستی شما را طبق نظر شما به صورت رایگان در محصولات قرار دهیم.

نمادها و صلاحیت‌ها

